

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrítòbhá ì dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrítò na dhi ì dré dhi ni rì 'i. Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó tà ledé àyi kòfalésè Kòrítòbhá nda íbe dhi bvó. Tàko ko, akódhi ni wárágà ni àlo léna dhi, lotó tá àyi àyi ki ru lanzima ni tà sè, ìndì àyi ki tàkonzì àruka ki tà sè. Di móndí àruka àyi kòfalé dhi ì gò adrélé ligílè akódhi rú, adrézó lizíá ngalè akódhi tá àpóstolò 'ì bàti yà dhi. Di wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré tà ta rìnyí sè, adrézó àyi tàrá ga àzì àpóstolò àdhyà Giká dré bhàle í drígá dhi ni tà sè. Tágba kònìni dhi, Pólò adré lèá dhi, àyi Kòrítòbhá nda íbe dhi ì kògò ru amú tódhyá. Adré kpà lenzélé, dré yìle Títò tí tàle dhi, ì ladzá àyi ki togó, ìndì ì lè gòle àyi no tò dhi sè (7:5-16).

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré kpà àzì Giká dré fèle móndyá ka'ìbhá títi dhi ì dré adrézó Rúbí Tani longó dhi ni tà ta (2:14-17; 3:1-3, 4-18; 4:1-18; 5:16-21). Amvolásà dhi, adré Kòrítòbhá ki kodzó ngá lokó kitswálé títi, ì kòfèró lemerèbhá móndyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi ì kòfalé dhi ì dré.

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò kàdré àyi tàrá ga àpóstolò kinzò ro adrébhá ligílè í rú dhi ki tà sè dhi, adré 'òá kònìni àyi tàndi ni tà sè ko. Be ró dhi, adré ína 'òá kònìni tadházóá ngádra 'á dhi,

Rúbí Tani dré adrélé longolé dhi tà bàti 'i káyà dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi kì atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì mónnyá ka'ìbhá dhi kì togó tindrìma (1:1-11)
- 2) Tà Pólò ì kòfalé Kòrítòbhá íbe dhi (1:12-7:16)
- 3) Kòrítòbhá kì kodzoma ngá lokó fèle mónnyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi ì dré dhi (8:1-9:15)
- 4) Pólò ni tàrá gàma àzì Gìká dré bhàle akódhi drígá dhi ni tà sè dhi (10:1-13:10)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (13:11-13)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tìni dhi, túmání àma kì adrúpi Timòtéyò be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, Èkèlézyà Gìká àdhya Kòrítò na dhi dré, túmání mónnyá lólo títi Gìká àdhya bvò Akáyà àdhya na dhi íbe.

² Gìká àma kì Atá ì Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi kì togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kèdrìkèdrì àmi dré!

Gìká adré móndí kì togó tindrì

³ Rúku kàdré Gìká, àma kì Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Akódhi nda, àma kì Atá adrélépi àyi togó dóro tadhá àma dré dhi 'i, ìndì Gìká adrélépi àma kì togó tindrì lavúlé dhi 'i.

⁴ Adré àma kì togó tindrì àma kì kizà títi dhi ì na, mà kòkìtswáro kpà móndí àruka kì togó

tindrì àyi ki kizà tíí dhi i na, ngóró Giká dré àma ki tàndi ki togó tindrìle dhi tíni.

⁵ Tàko ko, ngóró kizà Krísto dré nyàle dhi ì dré adrélé gàle àma léna bí dhi tíni dhi, Giká adrélé kókpa àma ki togó tindrì lavulé Krísto sè.

⁶ Mà kàdré kizà nya dhi, mà adré nyaá mì kòkisúró togó tindrìma túmání lídrì kóná vésè kólyá dhi be be dhi bvó. Giká kàdré àma ki togó tindrì dhi, adré tindrìá kitswázó kókpa àmi ki togó tindrì, mì kàdréro togó tsi kizà tíí mì dré adrélé nyàle àmakya tíni dhi i sè.

⁷ Di mà adré mì bha Giká véna àmi ki tà sè. Tàko ko, mà nì tàle dhi, ngóró mà dré adrélé kizà nya túmání àmi íbe dhi tíni dhi, mà nì kókpa togó tindrìma kisú túmání àmi íbe dhi be.

⁸ Ama ki adrúpi i, mà adré lèá mì kònì ngalè mà nya tá kizà bvò Asiyà àdhya na ngíni ya dhi. Kizà nda òò tá àma tà tàndi ró, àma ki rínyí lavúzó gò, mà dré àma ki mì bhàma kitswázó adrélé dhi ni tayízó.

⁹ Ama léna dhi, sù ngóró à òò tá tà àma dri kitswálé dràdrà sè na tíni. Di, tà nda 'o tá ru kònìni, mà kàdréro mì bha àma ki tàndi i dri ko, be ró dhi, Giká adrélépi móndí ki tingá dràdrà lésè dhi dri.

¹⁰ Akódhi nda apá àma dràdrà làsú be kònìni nda lésè nì. A nì go kpà àma ki apá nì. Mà adré di àma ki mì bha akódhi véna, kògòró adrélé àma ki apá.

¹¹ Àmi ró dhi, mì adré kpà àma ki ledé, mì dré adrélé tà zi Giká tí àma dré dhi sè. Di ásà dhi, móndí zyandre dhi ki tà tani Giká dré dra 'òle àma dré dhi ki no, ì dré tà zìle akódhi tí àma dré

dhi sè gò, ì dré àwoyà fèzo akódhi dré àma ki tà sè.

Pólò ladzá tà í dré tá kisùle 'òle dhi

¹² Tà mà dré adrézó drì bha kuru ásà dhi, tà kònìdhi 'i: Ama ki togó adré tadhá àma léna dhi, mà 'o tà bvò kònìdhi lé, lavulé dhi, àmi kòfalé, togó lólo wǎyi angálépi Giká vélèsè dhi sè dre. Mà 'o kònìni àma móndí ro dhi ki tògyá sè ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya kònìni Giká ni togó tani bhàle àma rú dhi sè.

¹³ Ama ki wáràgà i léna dhi, mà adré ngbà 'í tà mì dré kitswálé nàle ìndì nǐle bwà dhi ki tisi àmi dré kòdhyà. Di má adré mì bha, mì kòkitswáró tà kònìdhi ni ni dóro,

¹⁴ ngóro mì dré kidhólé nǐle tsà dhi tíni: Kítú àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo dhi tú dhi, mì ni kitswá drì bha kuru àma ki tà sè, ngóro mà dré dra drì bhàle kuru àmi ki tà sè dhi tíni.

¹⁵ Má dré tá àmi ki tà ka'ile bàti dhi sè dhi, má kisù tá drìdrì dhi, má ni tá tsa àmi véna vèsè be rì, mì kòkitswáró tá tà tani kisú vèsè be rì ká.

¹⁶ Angyá ko, má lè tá tsàle àmi véna, má dré tá adrérà'a lile Màkèdóniyà na dhi 'á, má kònì agò Màkèdóniyà lésè dhi, má kògòro tódhyá àmi ki no gò, mì kòkitswáró áma ledé lile Yùdáyà na.

¹⁷ Di mì adré kisúá dhi, má dré tá adrérà'a tà kisù 'òle kònìni dhi 'á dhi, má kisù tá mána tà nda 'òle togó wǎyi sè ko? Kó ngalè, mì adré kisúá dhi, má adré mána tà kisù 'òle ngóro móndyá bvò àdhyà kya tíni, adrézó tàá «Áyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè dhi 'í?

18 Dì, Gìká nǐ tàle dhi, mà dré adrérà'a áyi kúlí longó àmi dré dhi 'á dhi, mà adré tàá «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko dhi be.

19 Tàko ko, Yésu Krísto, Gìká ni Mvágó, mà dré tà ni ni longózó tùmání Silà íbe ìndì Tímòtéyò be àmi dré dhi, adré ína tàá «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko.* Be ró dhi, Krísto nda léna dhi, tà títi dhi í «Àyíya» 'i.

20 Angyá ko, Gìká adré tà títi í dré lazilé dhi kí 'o kitswálé títi Krísto na. Dì Krísto nda sè dhi, mà adré tàá «Kàdré kònini», adrézó Gìká ni rú bha kùle.

21 Gìká nda adré àma kí 'o adrélé àma kí totó tātā tùmání àmi íbe Krísto na dhi nì. Tàko ko, akódhi zì tá àma,

22 àngì lwàzo àma rú tadházóá dhi, àma mónyá ína 'i káyà dhi. Dré Tírí Lólo bhàzo àma kí togó na, ngóro ngádrì adrélépi tadhá dhi, í ni tà títi í dré lazilé dhi kí afè àma dré dhi tǐni.

23 Gìká nǐ dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi tà bàti 'i káyà dhi. Má kàdré kinzò ta dhi, akódhi kòbhà tà má dri. Má gò tá tsàle tódhyá àmi véna Kòrítò na ko, má kàpáro àmi kúlí má dré tá adrélé 'òle tàle àmi dri dhi í lésè.

24 Mà adré òpì le nyàle àmi dri àmi kí tà ka'íka'í nì tà sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya àzì 'o tùmání àmi íbe, mì kàdréro gàle arí sè bǐ. Tàko ko, mì adré àmi kí totó tātā àmi kí tǎndi kí tà ka'íka'í sè.

---

* **1:19 1:19** Gìká ni Kúlí tisile Gíríkì ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Silùwánò» kisé kònwa. Rú nda tá rú àzya Silà dré dhi 'i.

2

¹ Di má nò tá dóro ni, má dré gòle tsàle àmi véna ko dhi, má kògòró kizà fe àmi dré ko.

² Tàko ko, má kàdré kizà fe àmi dré dhi, àdhi ni go arí fe má dré dhi ni, kàdré àmi má dré kizà fèzo àmi dré dhi 'i ko dhi?

³ Di má tisì tá wárágà àmi dré ngóro má dré tá tisìle dhi tíni, má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kòkisúró kizà mónyá tá kitswábhá arí fe má dré dhi i véna ko. Má ka'í tá dhi, má kàdré arí íbe dhi, àmi títi mì ni kókpà adré arí íbe.

⁴ Di má tisì tá wárágà nda àmi dré togó lanzi gàlepi kizà sè bí dhi be, ìndì mìnndra íbe bí. Má tisì tá kònìni kitswázó kizà fe àmi dré dhi bvó ko, be ró dhi, mì kònìró áma lèle kàdrì àmi véna dhi be dhi bvó.

Dhya tàkonzì 'òlepi dhi ni tàkonzì trìma

⁵ Dhya àlo kòfè kizà dhi, akódhi nda fè kizà ngbà 'í má dré ko. Be ró dhi, fè kizà nda àmi títi dhi i dré, kó ngalè móndí bí àmi kòfalé dhi i dré. (Má lè tà nda ni kitélé ko.)

⁶ Tà móndí bí àmi kòfalé dhi i dré nòle dhya nda dri dhi kitswá akódhi dré dre.

⁷ Di nyànomvá dhi, adré lèá dhi, mì kòtrì akódhi ni tàkonzì, akódhi ni togó tindrìzo, akódhi ni togó nda kònòró kizà dré nònò ko.

⁸ Má adré di àmi ki kodzó, mì kògòró tódhyá àmi ki lèle tadhá akódhi dré.

⁹ Má tisì tá wárágà nda àmi ki tabhìzo, nìzoá ngalè mì adré áma kulí ka'í 'òle tà títi i sè 'í yà dhi.

¹⁰ Mì kàdré dhya àlo ni tàkonzì tri dhi, má adré kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri. Má kàdré

tàkonzì tri dhi, tàkonzì kitswálé trèle dhi kàdré be dhi, má adré triá Krísto kandrà àmi ki tà sè,

¹¹ Sàtánà kòkisúró láti àma ki litízó dhi ko dhi bvó. Tàko ko, mà nì tà akódhi nda dré adrélé 'òle àma ki tabhizo litílé dhi i be.

Pólò ni togó lanzi Trówà na

¹² Má dré tá lizo Krísto ni Rúbí Tani longó Trówà na dhi, Mírì nzi tá láti dra má dré àzì nda ni 'òzo.

¹³ Di, tágba kònìni dhi, àma togó lanzi tá ína, má dré àma adrúpi Títò ni kisúlé kònàle ko dhi sè. Asà dhi, má dré lazizó mónnyá kònàle dhi i tí gò, lizo bvò Màkèdóniyà àdhya na.

Ama ngóro tàdzí dóro Krísto àdhya tíni

¹⁴ Di, mà kàdré àwoyà fe Giká dré! Tàko ko, akódhi adré ngbú adrélé àma ki tidrì, ngóro móndí í dré 'òle lavúlé Krísto na dhi i tíni. Ama sè dhi, adré kpà Krísto ni 'o móndí i dré nìle àrà títi i 'àsè, ngóro tàdzí dóro adrélépi ngùle móndí i kòfalé dhi tíni.

¹⁵ Angyá ko, àma ngóro tàdzí dóro Krísto dré fèle Giká dré, adrélépi ngùle mónnyá adrébhá lile lídrì kisú dhi i kòfalé, túmání mónnyá adrébhá lile dràdrà kisú dhi íbe dhi tíni.

¹⁶ Ayì adrébhá lile dràdrà kisú nda i dré dhi, àma tàdzí dràdrà àdhya tíni. Di, àyi adrébhá lile lídrì kisú nda i dré dhi, àma àmakya tàdzí lídrì àdhya tíni. Di àdhi ni kitswá tà nda sè nì?

¹⁷ Ama ró dhi, mà adré Giká ni kúlí lagí làfa sè ngóro móndí àruka bí dhi kya tíni ko. Be ró dhi, Krísto na dhi, mà adré àmakya kúlí nda ni longó

togó wáyi sè Giká kandrá, Giká dré àma ki mùle tà nda ni 'o nì dhi sè.

3

Ama ngóro wárágà Krísto dré tisìle móndí ki togó na dhi tìni

¹ Mà adré gòle véle àma ki tàndi ki tà dóro ta kòdhya? Adré tsì leá dhi, mà kàdré àma ki tà dóro ki tisì wárágà na fèle àmi dré yà, kó ngalè mà kàdré àmi ki lizí àma ki tà dóro ki tisì wárágà na yà dhi, ngóro móndí àruka ì dré adréle 'òle dhi tìni?

² Àmi ki tàndi ì wárágà àmakya tisìle àma ki togó na, móndyá títi dhi ì dré adréle nàle ìndì nìle dhi 'i.

³ Bàti, mì adré tadhá ngádra 'á dhi, àmi wárágà Krísto dré tisìle àma ki àzì sè dhi 'i. Akódhi tisì wárágà nda wárágà sú sè ko. Be ró dhi, tisì Tírì Giká lídrì ro dhi àdhya sè. Tisì kpà wárágà nda kírà dri ko. Be ró dhi, tisì móndí ki togó na.

Ama Giká ni àzì 'obhá tà tídhí dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i

⁴ Mà adré tà nda kòdhi ki ka'í bàti Krísto sè Giká kandrá.

⁵ Dì, mà adré àma ki no ngóro móndí kitswábhá tà 'o àyi ki tàndi ki rìnyí sè bwà dhi ì ró ko. Be ró dhi, Giká adré ína àma ki 'o kitswálé títi dhi nì.

⁶ Akódhi 'o àma kitswálé títi, adréle áyi àzì 'obhá tà tídhí ì dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi ì ró. Tà tídhí dré bhàle nda angá tátrítrí kúlí tisìle dhi lésè ko. Be ró dhi, angá ína Tírì Lólo vélesè. Tàko ko, tátrítrí kúlí tisìle nda adré

móndí ki 'o todràle. Di, Tirí nda adré ína móndí ki 'o adrílé.

⁷ Tágba tátrítrí kúlí tisìle wárágà pá sè kírà ì dri dhi dré tá adrézó dràdrà fe dhi, Giká 'o tá tátrítrí kúlí nda adrélé m̀lanzìlanzì ro, Isèrelè ànzì ì kòkìtswáró Mósè nì mibhalé no bwà ko lagulagu nì nì tà sè, tágba lagulagu nda dré tá adrézó akílé akiakí dhi.

⁸ Kàdré kònìni dhi, tà tídhí angálépi Tirí Lólo vélésè nda nì adré dhi vélé m̀lanzìlanzì ro lavúlé!

⁹ Tà àku adrélépi tá tà bha móndí ì dri nda kàdré tá m̀lanzìlanzì ro dhi, tà tídhí adrélépi móndí ki bha gyägya Giká kandrà nda vélé m̀lanzìlanzì ro lavúlé!

¹⁰ Tàko ko, tà àku adrélépi tá m̀lanzìlanzì ro nda gò vélé adrélé m̀lanzìlanzì ro ko, tà tídhí nda nì m̀lanzìlanzì dré àku nì nì lavúlé dhi sè.

¹¹ Tà àku adrélépi tá akílé nda kàdré tá m̀lanzìlanzì ro dhi, tà tídhí adrélépi kóná vèsè kólyá nda vélé m̀lanzìlanzì ro lavúlé!

¹² Di mà dré adrélé m̀ bha tà nda kòdhi dri dhi sè dhi, mà adré tà títi dhi ki 'o tawà sè.

¹³ Ama ngóro Mósè adrélépi tá àyi m̀bhalé zu kítá sè, Isèrelè ànzì ì kònòró lagulagu nì adrélépi tá akílé dhi ko dhi tíni ko.

¹⁴ Di, Isèrelè ànzì nda ki tà kisùkisù tá ína tínímvá na. Tàko ko, atsálé ándrò kònìdhi dhi, ì dré adrérà'a tà àku Giká dré tá bhàle ru yìzo móndí ìbe dhi nì kúlí na dhi 'á dhi, kítá àlo nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu. A kítswá ngbà 'í kítá nda nì tingá Krísto nì ka'ima sè.

¹⁵ Bàti, atsálé ándrò kònìdhi dhi, ì kàdré Mósè nì tátrítrí kúlí na dhi, kítá nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu.

16 Di, dhya àlo kàdré áyi togó adzá Mírì vélé dhi, à adré kítá nda ni tingá.

17 Mírì nda Tírí 'i. Arà Mírì ni Tírí dré adrézó dhi 'á dhi, tà adrézó móndí kì trì dhi be.

18 Ama tíí kítá nda ni tingázó àma ki m̀bhalé 'àsè dhi i, mà adré Mírì ni m̀lanzìlanzì tadhá, ngóro tàlàtálà dré adrélé ngá líndrí tadhá dhi t̀ni. Di Mírì adré àma ki ladzá atsálé áyi tàndi t̀ni gò, mà dré adrézó akódhi ni m̀lanzìlanzì tadhá adrézó l̀le ába dr̀dr̀. Kòdhi tà Mírì adrélépi Tírí 'i nda dré adrélé 'òle ni dhi 'i.

4

Ngá làgí kyàkyà l̀drí r̀le k̀nì sè dhi i léna dhi

1 Di àsà dhi, G̀ká dré àzì nda ni bhàle àma dr̀gá áyi togó dóro sè dhi sè dhi, mà adré àma kì togó tayí adrélé lanzìle ko.

2 Be ró dhi, mà gà àmakya tà l̀zu ró ìndì kanyò ro dhi kì 'òma rè. Mà adré tà 'o túrúpú sè ko, adrézó kpà G̀ká ni k̀lì ladzá atsálé k̀nzò ro ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà bàti tadhá ngádra 'á, adrézó àma kì tàndi kì tà tadhá móndyá tíí dhi i dré k̀swálé tabh̀le àyi kì togó na G̀ká kandra.

3 Di, Rúbí Tani mà dré adrélé longólé dhi kàdré ìna l̀zu ró dhi, adré ngbà 'í l̀zu ró móndyá adrébhá l̀le dr̀dr̀ k̀sú dhi i dré.

4 Angyá ko, g̀ká bvò kòndi àdhya 'o móndyá ka'ìbhá ko dhi kì tà k̀sú k̀sú atsálé t̀nìmvá ro, ì k̀k̀swá ró ngádra Rúbí Tani àdhya ni no bwà

ko.* Rúbí Tani nda adré Krísto, adrélépi Gíká ni líndrí 'i dhi ni mìlanzìlanzì tadhá kòdhya.

⁵ Tàko ko, mà adré àma ki tàndi ki tà longó kòdhya ko. Be ró dhi, mà adré Yésu Krísto ni tà longó kòdhya, adrézó tadhá dhi, akódhi Mírì 'i, ìndì àma, àmi ki màràbà Yésu ni tà sè dhi 'i.

⁶ Tàko ko, Gíká tà tá dhi: «Ngádra kàdré kòle tìnìmvá na!»† Dì Gíká nda 'o áyi ngádra kòle ngá kazá àma ki togó na dhi nì, mà kònìró áyi mìlanzìlanzì adrélépi lagulé Krísto ni m̀bhalé 'á dhi be dhi bvó.

⁷ Dì, àma àmakya ngá làgí kyàkyà nda ìbe àma léna, tágba mà kàdré ngóro lídrì rùle k̀nì sè dhi i tìni yà dhi, tadházóá dhi, rìnyí kàdrì lavulé nda angá ìna Gíká vélésè, àma vélésè ko.

⁸ Mà adré kizà nya láti títì i sè, di, kizà nda lavú ìna àma ko. Ama ki drì adré abílé, di, tà nda kizá ìna àma ki tà ka'ika'ì ko.

⁹ A adré àma ki m̀ pfo, di, Gíká tayí ìna àma ko. A adré àma ki abhé k̀nì mi, di, mà drà àmakya ko.

¹⁰ Mà adré ngbú adrélé Yésu ni dràdrà todó àma rú, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma rú be dhi bvó.

¹¹ Tàko ko, à adré ngbú àma adrèbhá lídrì ro dhi ki lefè adrélé dràdrà mìle Yésu ni tà sè, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma ki rúbhá adrélépi dràle dràdrà dhi rú.

¹² Dì ásà dhi, àma ngbú ànyì dràdrà mìle, m̀ kàdréro lídrì ìbe be dhi bvó.

---

* **4:4 4:4** «Gíká bvó kòndi àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i. † **4:6 4:6**
A kònò Kidhoma 1:3.

13 Gĩká nĩ Kúlí adré tàá dhi: «Má ka'ĩ dre. Ásà dhi, má dré tà tàzo.»‡ Tà ka'ĩka'ĩ làsú be kònìni nda sè dhi, mà adré kpà Gĩká nĩ ka'ĩ gò, adrézó tà ta.

14 Tàko ko, mà nĩ tàle dhi, Gĩká Mírì Yésu nĩ tingálépi dràdrà lésè dhi nĩ kókpà àma ki tingá dràdrà lésè túmánì Yésu be gò, àma ki 'òzo pfole àmì íbe í kandrá dhi be.

15 Tà títi mà dré adrélé mvòle dhi i, mà adré mvòá àmì ki tà sè, Gĩká nĩ togó tani kòtsaró móndí zyandre lavúlé dhi i véna gò, àyi ki 'o adrélé àwoyà ta akódhi dré, adrézó akódhi nĩ rú bha kùle.

16 Ásà dhi, mà adré àma ki togó tayí adrélé lanzile ko. Tágba àma ki rúbhá dré adrézó ñwàle ñwanwà dhi, Gĩká adré àma ki togó 'o atsálé tídhí ro kítú àlo àlo títi i sè.

17 Tàko ko, kizà tsàtsà mà dré adrélé nyàle lókyá tsà sè kòdhi i adré àma ki 'o kitswálé mĩlanzĩlanzĩ kàdrì kizà nda ki lavúlépi ìndì adrélépi kóná vésè kólyá dhi nĩ kisú.

18 Dì mà adré mĩ bha ngá kitswálé nòle mĩ sè dhi i dri ko. Be ró dhi, mà adré àmakya mĩ bha tà kitswálé nòle mĩ sè bwà ko dhi i dri. Angyá ko, ngá kitswálé nòle mĩ sè dhi i adré ngbà 'í gile lókyá tsà sè. Dì, tà kitswálé nòle mĩ sè bwà ko dhi i adré àyikya gile kóná vésè kólyá.

5

Ama ki rúbhá bhù àdhyà nĩ asoma

‡ 4:13 4:13 A kònò Longó i 116:10.

1 Mǎ nǐ tàle dhi, àma ki rúbhá bvò àdhya adrélépi ngóro wémà tǐni kònìdhi kòdrà dhi, mà nǐ dzó àzya dra adrélépi kóná vèsè kólyá dhi nǐ kisú Gǐká véna bhù na dhi be. Dzó nda dzó mǒndí ì dré sìle nǐ dhi 'i ko. Be ró dhi, dzó nda dzó Gǐká dré sìle nǐ dhi 'i.

2 Nyànomvá dhi, mà adré tongólé lovó sè, adrézó àma ki rúbhá bhù àdhya nda nǐ le asólé àma rú.

3 Angyá ko, mà kònì dra rúbhá nda nǐ asó dhi, mà kitswá adrélé bvólíí ro ko.

4 Bǎti, mà dré adrérà'a rúbhá bvò àdhya kònìdhi na dhi, mà adré tongólé, adrézó ngá lanzi todó. Kòdhi adré làá ko tàle dhi, mà adré rúbhá bvò àdhya kònìdhi nǐ le tayílé dhi. Dì, mà adré àmakya rúbhá bhù àdhya nda nǐ le asólé kòdhya, kitswálé rúbhá dràdrà àdhya kònìdhi kòladzáró ru atsálé rúbhá lídrì àdhya ró be dhi bvó.

5 Gǐká zì àma tà nda kòdhi nǐ kisú dhi nǐ gò, dré Tírí Lólo afèzo àma dré, ngóro ngádrì adrélépi tadhá dhi, í nǐ tà tíí í dré lazilé dhi ki afè àma dré dhi tǐni.

6 Dì ásà dhi, àma ki togó adré ngbú gǎle àma ki tà ka'ìle dhi sè bí. Mǎ nǐ kpà tàle dhi, mà dré adrérà'a rúbhá kònìdhi na dhi 'á dhi, àma vwàvwà ro Mírì nǐ bhà rúsè dhi be.

7 Tako ko, mà adré atsílé àma ki tà ka'ìka'ì sè. Mà adré atsílé ngá mà dré kitswálé nòle mì sè dhi ì sè ko.

8 Bǎti, mà adré gǎle àma ki tà ka'ìle dhi sè bí. Dì àma mìlèsè dhi, dóro nǐ tá mà dré rúbhá kònìdhi nǐ tayílé gò, lizo adrélé Mírì bhàna dhi.

⁹ Dì, mà adré tà tíí dhi ki 'o adrézó Gìká ni togó 'o kinílé, gba mà kàdré rúbhá kònìdhi na yà, kó ngalè mà kòtayí rúbhá nda yà dhi.

¹⁰ Tàko ko, adré lèá dhi, àma tíí mà kòpfò Krísto kandrá, kòtáro àma ki tàbvó, mà kòkisúró tà kitswálépi tà mà dré 'òle rúbhá na dhi ì sè dhi, gba tà nda ì kàdré tà dóro 'ì yà, kó ngalè tà kònzi 'ì yà dhi.

Gìká amú àma tódhyá í be Krísto sè

¹¹ Dì mà dré Mírì ni ròma nìle be dhi sè dhi, mà adré móndí ki togó asé akódhi ni ka'ì. Gìká nì ina àma ki tà dóro. Má adré kisùá dhi, mì nì kókpà àma ki tà dóro.

¹² Mà lè gòle àma ki tàndi ki tà dóro ta àmi dré ko. Be ró dhi, mà adré àmakya láti fe àmi dré adrézó drì bha kuru àma ki tà sè, mì kòkitswáró kúlí logó móndyá adrèbhá drì bha kuru ngá adrélé nòle mì sè dhi ki tà sè dhi ì tí. Bàti, àyi nda ì adré drì bha kuru tà móndí ki togó na dhi ki tà sè ko.

¹³ Mà kàdré tà 'o ngóro móndí azaaza kya tíni dhi, mà adré 'òá Gìká dré. Mà kàdré kó tà 'o tà kisùkisù be dóro dhi, mà adré 'òá àmi dré.

¹⁴ Tàko ko, Krísto ni lèle adré àma ki fe adrélé tà 'o dhi nì. Angyá ko, mà dré ka'ìle Krísto drà móndyá tíí dhi ki tà sè dre dhi sè dhi, mà ka'ì kókpà tàle dhi, móndyá tíí dhi ì todrà túmání akódhi be dre.

¹⁵ Dì akódhi drà móndyá tíí dhi ki tà sè, kitswálé móndyá adrèbhá lídrì ro dhi ì kògòro adrélé tà 'o àyi ki tàndi ì dré ko, be ró dhi, ì

kàdréro tà 'o akódhi dràlepi gò ngàle dràdrà 'àsè àyi dré nda dré.

¹⁶ Di kidhólé nyànomvá dhi, mà adré dhya àlo no, ngóro mónnyá bvò àdhya ì dré adréle nòle dhi tĩni ko. Tágba atú dhi, mà dré tá Krísto ni nòzo kònini dhi, mà adré gòle véle akódhi ni no kònini ko.

¹⁷ Di dhya àlo kàdré Krísto na dhi, akódhi nda móndí Giká dré bhàle tódhyá adréle móndí tídhí ro dhi 'i. Tà àku ì akí dre. Mì nò rè ká! Tà títi dhi ì atsa tà tídhí ro dre!

¹⁸ Tà títi nda kòdhi ì angá Giká vélesè. Akódhi nda amú àma tódhyá í be Krísto sè gò, àzì adrézó móndí ki adri ru amú tódhyá í be dhi ni bhàzo àma drígá.

¹⁹ Tàko ko, Giká adré mónnyá títi bvò àdhya ki amú tódhyá í be Krísto na gò, adrézó véle àyi ki tàkonzì ki tà bha àyi dri ko. Di fè rúbí ru amuma tódhyá nda àdhya àma dré, mà kàdréro longóá móndí ì dré be dhi bvó.

²⁰ Di àsà dhi, àma dhya adrébhá Krísto ni tà longó akódhi ni rú sè dhi 'i. Giká ni tàndi adré móndí ki azì àma tí dhi nì. Mà adré di àmi ki ti lizì Krísto ni rú sè: Mì kòtayí àmi Giká dré amulé tódhyá í be dhi wà!

²¹ Tàko ko, Giká bhà Krísto adrélepi tá tàkonzì àko nda atsálé tàkonzì ro àma ki tà sè, mà kàtsáro mónnyá í dré bhàle gyăgya Krísto na dhi ì ró be dhi bvó.

6

¹ Ama Giká ni àziàmu ró dhi ì, mà adré àmi ki

kodzó, mì kònòrò Gĩká nì togó tani mì dré kisulé dhi tà tàko ró ko.

² Tàko ko, Gĩká adré tàá dhi:

«Lókyá áma togó tani tadházó dhi sè dhi, má yi tá mi.

Kĩtú móndí ki tidrízó dhi sè dhi, má ledé tá mi.»*
 Di mì yi rè ká! Nyànomvá kònìdhi, lókyá Gĩká dré adrézó áyi togó tani tadhá dhi 'i. Ànrò kònìdhi, kítú Gĩká dré adrézó móndí ki tidrí dhi 'i.

Kizà Pólò dré nyàle, ìndì tà dré 'òle Gĩká nì àzì sè dhi i

³ Mà adré tà kitswábhá móndí ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ki 'o ko, à kòkìtswáró tà ta kònzi àzì Gĩká dré bhàle àma dríagó dhi rú ko.

⁴ Be ró dhi, mà adré àma ki tadhá Gĩká nì màràbà i ró tà tíí i sè: Mà adré àma ki togó tsi kizà tíí mà dré adréle nyàle dhi i na, ìndì tà kòkòròko adrébhá atsálé àma rú dhi i na.

⁵ Lókyá àruka i sè dhi, à tswà àma, àma ki lebhézó bãdzó na. A kodzó móndí i ligílé àma rú. Mà 'o àzì kòkòròko landèzo. Mà ko ayí ko, kó ngalè mà ayí tàbirí sè.

⁶ Mà adré àmakya tà 'o togó lólo sè, tà nìní sè, togó vwàvwa sè, togó dóro sè, Tírí Lólo nì rìnyí sè, ìndì lèle túrúpú àko dhi sè.

⁷ Mà adré tà bàti ta, adrézó tà 'o Gĩká nì rìnyí sè. Mà adré àdzú ngá ki ru àma ki dríagó lésè ìndì àma ki lídzi lésè, adrézó tà gyăgya 'o ásà.†

* **6:2 6:2** A kònò Èsáyà 49:8. † **6:7 6:7** «Àdzú ngá rùle dríagó lésè» kòni i, àdzú ngá adrézó kàribhá ki lavú ásà dhi 'i. «Àdzú ngá rùle lídzi lésè» kòni i, àdzú ngá adrézó sùle dhyá rú dhi 'i.

⁸ Mà adré Giká ni tà 'o, gba à kàdré àma ki lindrì bha yà, kó ngalè à kàdré kanyò fe àma dré yà dhi, gba à kàdré àma ki rú ta dóro yà, kó ngalè à kàdré àma ki rú ta kònzì yà dhi. A adré àma ki zi mómódí ki litíbhá i ró, tákò mà adré àmakya tà bàti ta.

⁹ A adré àma ki no ngóro mómódí nǐle ko dhi i ró, tákò mómódí bí dhi i nǐ àma be. A adré àma ki no ngóro mómódí dràdrà mǐle dhi i ró, tákò àma rè dhu lídrì íbe. A adré tà ɲo àma dri, di, à pfu ína àma dràle ko.

¹⁰ A adré kizà fe àma dré, di, mà adré àmakya lenzélé. A adré àma ki no lemerèbhá ro, di, mà adré àmakya mómódí bí dhi ki 'o atsálé ngábhá ro. A adré àma ki no ngá àko na tíni, di, àma àmakya ngá títi dhi íbe.

¹¹ Àmì Kòrìtòbhá ni i, mà tà tà àmì dré ngádra 'á. Mà tadhá àma ki togó dóro àmì dré dre.

¹² Mà gà àma ki lèle tadhama àmì dré ko. Di, mǐ gà àmikya àmì ki lèle tadhama àma dré dre.

¹³ Má adré tà kòndhi ni ta àmì dré ngóro áma ànzì i dré dhi tíni: Mǐ kàdré àmì ki togó dóro tadhá àma dré wà, ngóro mà dré adréle àmakya ni tadhá àmì dré dhi tíni!

Ru amuma mómodyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko dhi

¹⁴ Lè mǐ kàdré ru amú mómodyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko. Tàko ko, tà gyágya ni kitswá tsǐ ru su tà kònzì be bwà? Ngádra ni kitswá tsǐ ru amú tínímvá be bwà?

¹⁵ Krísto ni kitswá tsǐ ru yi Dzáborò be bwà? Di mómódí Yésu ni ka'ìlepi dhi ni kitswá ru su mómódí ka'ìlepi ko dhi be ngínìngínì ró?

16 Gĩká ñi t epel  ñi kitswá ts  ru yi gĩká t ko  be bw ? T ko ko,  ma Gĩká l dr  ro dhi ñi t epel  'i. Ng r  Gĩká ñi t ndi dr  t le dhi t ni:

«M  ñi adr   yi k fal ,
adrélé ats l  t m n   yi  be.
M  ñi adr   yi ki Gĩká ro,
  ñi àyikya adr   ma m ndy  ĩ r .‡

17 Di Mir  adr  t   dhi:
M  k pf   yi k fal s ,
 mi ki bha adrélé tw   yi r s .
M  k tab  ng   lo nd  r  dhi ko g ,
m  k ka  r   mi.‡

18 Mir  r ny  l y  ro dhi adr  t   dhi:
M  ñi adr   mi ki At  ro,
m  ñi àmikya adr   ma  nzi go ĩ r ,  nd   ma
 nzit k  ĩ r .»*

7

1 Ama ar pi m  dr  l le t  ñi ĩ, m  dr  adrélé t  Gĩká dr  laz l  nda  be dhi s  dhi, l  m  k temv   ma t  t t  kitswábhá  ma ki 'o ats l  nd  r  r bh  na,  nd  tog  na dhi ĩ s . M  k dr  kp   ma ki fe adrélé l lo kitswálé t t  Gĩká m l s , akódhi ñi r ma na.

P l  ñi ar  K r t bh  ki t  s  dhi

2 M  k ka    ma d le  mi ki tog  na w ! M  'o àmakya dhya  lo k nzi ko. M  k z  dhya  lo ñi

‡ **6:16 6:16** A k n  L vit k  26:12; Y r m y  32:38; Ez ky l  37:27. § **6:17 6:17** A k n  Es y  52:11; Ez ky l  20:34, 41.

* **6:18 6:18** A k n  2 S m w l  7:14; Es y  43:6.

tà ka'ika'í ko. Mà lití dhya àlo ngá kisúzó drígásà dhi ko.

³ Má adré tà kòdhi ki ta kitswázó tà bha àmi dri ko. Tàko ko, ngóro má dré tàle àmi dré dre dhi tíni dhi, àmi ki tà àma ki togó na. Mà ka'í kpà adrélé tùmání àmi íbe, kàdré lídrì na yà, kó ngalè dràdrà na yà dhi.

⁴ Má adré àmi ki tà ka'í tà bàti ró, adrézó drì bha kuru àmi ki tà sè. Di áma togó andrì gò, má dré adrézó gàle arí sè bí, tágba mà dré adrézó kizà nya lavúlé dhi.

⁵ Tàko ko, mà dré tá atsázó Màkèdòníyà 'a dhi, mà kisú tá lókyá lovózó dhi àlomvá ko. A fè tá kizà àma dré láti títi í sè. Ama tá lawà íbe àma rú, adrézó kpà tirí íbe àma léna.

⁶ Di, Gíká adrélépi móndí kizà ro dhi ki togó tindrì dhi, tindrì ína àma ki togó Títò ni atsama sè.

⁷ Di, ngbà 'í akódhi ni atsama sè ko, tindrì kpà àma ki togó, àmi ki tàndi mì dré tá kpà akódhi ni togó tindrìle dhi sè. Tàko ko, akódhi títi tá àma dré, àmi ki lovó áma nòzo dhi ni tà, àmi ki kizà tà ru 'òlepi dhi sè dhi ni tà, ìndì àmi ki togó àtsi ró áma tà sè dhi ni tà. Di áma togó dré gòzo véle gàle arí sè wáláká ni ni lavú.

⁸ Tágba má dré tá kizà fèzo àmi dré áma wárágà sè dhi, áma togó ína kizà ro tà nda sè ko. Tà bàti ró dhi, áma togó tá kizà ro, lókyá má dré yìzoá tàle dhi, wárágà nda fè tá kizà àmi dré, tágba dré tá adrézó ngbà 'í lókyá tsà sè dhi.

⁹ Di, nyànomvá dhi, má adré mána lenzélé. Má adré lenzélé àmi ki kizà nda sè ko, be ró dhi, àmi ki kizà nda dré àmi ki 'òle togó ladzá dhi sè. Tàko

ko, mì atsa tá àmikya kizà ro ngóro Giká dré tá lèlè dhi tìni. Asà dhi, mà 'o àmi kònzi àlomvá ko.

¹⁰ Angyá ko, à kàdré kizà ro ngóro Giká dré adrélé lèlè dhi tìni dhi, kizà nda adrédhyá ki 'o togó ladzá, à kàdríró be dhi bvó. Di kizà làsú be kònìni nda kàtswá gílè dhyá léna bwà ko. Di, kizà bvò kòndi àdhyà adrédhyá ina dhyá ki dri lèlè dràdrà na.

¹¹ Mì nò rè ngalè kizà mì dré nyàlè ngóro Giká dré tá lèlè dhi tìni nda 'o tà dóro àmi léna ngíni ya dhi ká! Kizà nda 'o àmi ki togó atsálé àtsi ró adrélé tà 'o lovó sè, adrélé àmi ki tàrá ga, adrélé tàkonzì ga, adrélé ngá ro, adrélé lovó íbe áma nòzo, ìndì adrélé gànzi ró tà ño gyägya dhyà tàkonzì 'òlèpi dhi dri. Di látì títi nda ì sè dhi, mì tadhá ngádra 'á dhi, àmi tà àko àmi rú tà nda sè dhi dre.

¹² Má tìsì tá wárágà nda àmi dré, dhyà tà kònzi 'òlèpi nda ni tà sè ko, ìndì dhyà tà kònzi nda ni 'òzo rúá dhi ni tà sè ko. Be ró dhi, má tìsì mána wárágà nda, mì kònòró ngádra 'á Giká kandrá dhi, àmi àtsi ró àma ki tà sè ngíni ya dhi.

¹³ Tà nda kòdhi ì sè dhi, Giká tindrì àma ki togó dre.

Túmání àma ki togó tindrìma nda be dhi, mà lenzé tá lavúlé, mà dré nòlè ngalè mì fè tá arí Tító dré ngíni ya dhi sè. Tàko ko, mì 'o akódhi ni togó atsálé kìdrìkìdri dre.

¹⁴ Atú dhi, má tà tá akódhi dré àmi ki tà, áma drì bhàzo kuru ásà gò, mì dré kanyò fèzo má dré ko. Ngóro tà títi má dré tàlè àmi dré dhi ì dré adrélé tà bàti 'i dhi tìni dhi, àmi ki tà títi má dré tàlè drì be kuru Tító kandrá dhi ì tá kókpà tà bàti

ì.

¹⁵ Nyànomvá dhi, akódhi ni lèlè àmi véna dhi atsa véle kàdrì wáláká ni ni lavú, dré adrérà'a kisùá dhi, mà ka'ì tá àma ki kúlí 'òle, ìndì mà ka'ì tá ì dòle àmi véna ngá ròma sè ìndì togó yàyà sè ngíni ya dhi 'á.

¹⁶ Má adré di lenzélé, má dré kitswálé àmi ki ka'ì tà títi ì sè dhi sè.

8

Pólò kodzó Kòrìtòbhá ì ngá lokó fèle móndí ka'ìbhá àruka ì dré

¹ Ama adrúpi ì, má adré làá dhi, mà kònì tà Gĩká dré 'òle àyi togó tani sè Èkèlézyà Màkèdòníyà le dhi ì 'ásè dhi be.

² Tágba kizà kàdrì dré tá adrézó móndyá ka'ìbhá nda ki tabhì lavúlé dhi, àyi ki arí kàdrì túmání àyi ki lemerè be dhi ì 'o tá àyi ki togó atsálé àtsi ró ngá fe móndí àruka ì dré.

³ Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì fè ngá ì dré kitswálé fèle bwà dhi ì títi. Bàti, ì fè ngá nda ì àyi ki rìnyí lavú byá. Ayi ki tàndi ì kisù tá tà nda 'òle drìdrì gò,

⁴ ì dré àma ki ti lizízó tà tàndi ró, mà kòfèró láti àyi dré drígá bhàzo túmání móndí àruka ìbe, ngá fe móndyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi ì dré.*

⁵ Di tà ì dré 'òle nda lavú tà mà dré tá kisùle dhi byá. Tàko ko, ì fè tá rè zyà àyi ki tàndi ì Mírì dré 'íká gò, ì dré àyi ki fèzo àma dré ndò, ngóro Gĩká dré tá lèlè dhi tíni.

⁶ Di àsà dhi, mà lizí Títò ni ti, kògòró àmi véna àmi ki kodzó tà dóro mà dré tá kidhólé 'òle dhi ni

* 8:4 8:4 A kònò Rómà 15:26.

'o kitswálé tíí be dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda kidhó tá àmi ki kodzólé drìdrì, mì kòlokóro ngá fèle mómódí àruka i dré dhi nì.

⁷ Ngóro mì dré adrélé tà dóro 'o lavulé àmi ki tà ka'ika'ì sè, àmi ki kúlí i sè, àmi ki tà nìní sè, àmi ki togó àtsi ró dhi sè, ìndì àmi ki lèle àma véle dhi sè dhi tíni dhi, mì kò'o kókpa tà dóro nda kòdhi, ngá fèzo mómódí àruka i dré àmi ki togó wáyì sè.

⁸ Kòdhi má adré tòlí bha àmi dri ko. Be ró dhi, má adré mána àmi ki lèle tabhì mómódí àruka togó ìbe àtsi ró dhi kya rú, nìzoá ngalè àmi ki lèle nda lèle bàti 'i yà dhi.

⁹ Tàko ko, mì nì tà àma ki Mírì Yésu Krísto dré 'òle áyi togó tani sè dhi be. Tágba dré tá adrézó ngá líyí ro dhi, 'o i atsálé lemerè ro àmi ki tà sè, mì kàtsáro ngábhá i ró akódhi ni lemerè sè.

¹⁰ Dì má adré àmi ki drì ta àmi ki ledézó kònìni: Kóná lavulépi dhi sè dhi, àmi tá mómódí tà nda ni lebhá 'òle drìdrì dhi 'i. Àmi tá kókpa mómódí kidhóbhá ngá lokó kitswálé fèle mómódí àruka i dré drìdrì dhi 'i.

¹¹ Dì nyànomvá dhi, mì kò'o tà nda kitswálé tíí, ngóro mì dré tá tà nda ni lèle 'òle togó wáyì sè dhi tíni. Mì kòfè ngá nda i ngóro mì dré kitswálé fèle bwà dhi tíni.

¹² Tàko ko, dhya àlo kàdré ngá le fèle togó wáyì sè gò, dré adrézó fèá ngóro dré kitswálé fèle bwà dhi tíni dhi, Gìká adré ngá nda ni ka'ì. Angyá ko, Gìká adré ngá dhya nda dré adrézó ába dhi ni no kòdhya. Adré ngá akódhi dré adrézó ába ko dhi ni no kòdhya ko.

13 Má adré leá ko, mì kàdré ngá fe móndí àruka i dré atsázó ngábhá ro gò, mì dré àmikya atsázó lemerèbhá ro dhi. Be ró dhi, má adré leá dhi, àmi tíí mì kàdré tà 'o àmi kòfalèsè adrézó díri.

14 Dì àmi adrébhá ngá íbe bí nyànomvá dhi i, mì nì kitswá móndyá adrébhá lemerè ro dhi kì ledé. Dì lókyá mì dré dra adrézó lemerè ro gò ì dré adrézó ngá íbe bí dhi sè dhi, ì nì kitswá àyikya àmi kì ledé. Kònìni dhi, mì nì adré díri.

15 Ngóro tìsìle Gìká nì Kúlí na dhi tìni: «Dhya ngá lokólépi bí dhi tá ngá íbe bí lavulé ko, ìndì dhya ngá lokólépi tsà dhi, ngá pí akódhi ko na.»†

Pólò mù Títò i àziàmu ni íbe Kòrìtò na

16 Mà adré àwoyà fe Gìká dré, dré Títò nì togó 'òle atsálé àtsi ró àmi kì tà sè àmakya tìni dhi sè.

17 Angyá ko, Títò ka'í tà mà dré zìle í tí nda 'òle gò, adrézó lile àmi véna lovó sè, ngóro dré lèle 'òle nì dhi tìni.

18 Mà adré kpà àma kì adrúpi àlo dhi nì mu lile tùmáni Títò be. A adré akódhi nda nì tà bha kuru Èkèlézyà tíí i 'ásè, àzì dré adrélé 'òle Rúbí Tani nì tà sè dhi sè.

19 Ngbà 'í kòdhi ko, Èkèlézyà ì kípè tá akódhi lile tùmáni àma íbe, mà kàdzíro ngá fèle nda i móndyá ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi i dré, kitswázó Mírì nì tàndì nì lindrì bha, ìndì àma kì togó àtsi ró móndí kì ledézó dhi nì tadhá.

20 Mà adré leá dhi, tà kitswázó àma kì asíkì ngá bí bhàle àma drígá nda kì tà sè dhi kàdré yókódhó.

† 8:15 8:15 A kònò Pfòma 16:18.

21 Tàko ko, mà adré tà títi dhi ki nda 'òle dóro Mírì m̀lèsè, ìndì móndí i m̀lèsè.

22 Kòdhi íbe dhi, mà adré kpà àma ki adrúpi àzya mu lile àyi nda íbe àmi véna. Mà tabhì akódhi nda vèsè be bí ìndì láti twátwa i sè bí gò, dré àyi togó tadházó àtsi ró. Nyànomvá dhi, akódhi ni togó véle àtsi ró lavulé, dré àmi ki tà ka'ile bàti dhi sè.

23 Kàdré Tító ni tà sè dhi, akódhi áma arúpi 'i, ìndì áma àziàmu àmi kòfalé dhi 'i. Kàdré àma ki adrúpi àruka nda ki tà sè dhi, àyi dhya Èkèlézyà ì dré mùle kitswálé lindrì fe Krísto dré dhi 'i.

24 Dì ásà dhi, mì kòtadhá àyi dré àmi ki lèle bàti, Èkèlézyà títi dhi ì kòniró tà mà dré adrézó dri bha kuru àmi ki tà sè dhi be dhi bvó.

9

Ngá lokólé móndyá ka'ibhá Yèrusalémà na dhi i dré dhi ki tà

1 Kàdré dì ngá mì dré adrélé lokólé fèle móndyá ka'ibhá Yèrusalémà na dhi i dré nda ki tà sè dhi, lè tá má kòtisì tà tà nda dri àmi dré ko.

2 Tàko ko, má nì tàle dhi, àmi ki togó àtsi ró àyi nda ki ledézó dhi be. Má adré drì bha kuru tà nda sè, adrézó tàá móndyá Màkèdòníyà le dhi i dré dhi, kidhólé kóná lavulépi dhi sè dhi, àmi adrèbhá Akáyà na dhi i gànzi ró adrélé ngá fe. Dì àmi ki togó àtsi ró nda 'o móndí bí àyi kòfalé dhi ki togó atsálé kókpà àtsi ró ngá fe dhi nì.

3 Dì, tágba kònìni dhi, má adré àma ki adrúpi kòdhi ki mu lile àmi véna, kitswálé àmi ki tà mà dré adrézó drì bha kuru ásà nda kàtsáró tà tàko ró ko. Be ró dhi, má adré lèá dhi, mì kàdré

àmikya gànzi ró ngá fe, ngóro má dré tàle àmi ki tà sè dhi tìni.

⁴ Tàko ko, mà kòtsa tá àmi véna túmání móndí àruka Màkèdóniyà lésè dhi íbe gò, mà dré àmi ki kisúzó gànzi ró ko dhi, kònò mà ni tá adré kanyò ro túmání àmi íbe, mà dré tá àmi ki tà ka'ile tò dhi sè.

⁵ Dì àsà dhi, má nò tá dóro ni, má dré adrúpi nda ki mùle ìle drìdrì má kandrána, àmi ki kodzó ngá mì dré lazilé togó dóro sè nda ki lokó adréle gànzi ró dhi. Mì kò'o kònòni dhi, mì ni kitswá ngá nda ki fe togó dóro sè. Mì kitswá fèà ngóro à ru tá àmi rìnyí sè fèà na tìni ko.

⁶ Ngóro mì dré nìle be dhi tìni dhi, dhya ángùdhi adrélepi kórì rì tsà dhi, adré kókpa ngá akónà tsà. Dì, dhya ángùdhi adrélepi kórì rì bí dhi, adré kókpa ngá akónà bí.

⁷ Lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré ngá fe ngóro mì dré kisùle drìdrì àmi léna dhi tìni. Dì, mì kàdré àmikya ngá fe togó kizà ro dhi sè ko, ìndì ngóro tòlí bhàle àmi dri dhi tìni ko. Tàko ko, Gìká adré dhya adrélepi ngá fe arí sè dhi ni ka'í kòdhya.

⁸ Dì Gìká rìnyí íbe kitswázó ngá fe gàle àmi drígá bí áyi togó tani sè, kitswálé tà títi i sè dhi, mì kàdréro ngbú adréle ngá títi mì dré adrézó lovó ni íbe dhi íbe, adrézó kpà tà dóro títi mì dré adréle lèle 'òle dhi ki 'o be dhi bvó.

⁹ Ngóro tisìle Gìká ni Kúlì na dhi tìni:

«Akódhi lanzí áyi ngá i lemerèbhá i dré.

Akódhi ni tà gyăgya ni adré kóná vèsè kólyá.»*

* 9:9 9:9 A kònò Longó i 112:9.

¹⁰ Dì Gĩká adrélépi kórì fe móndí i dré rìle, ìndì adrélépi mápà fe àyi dré nyàle dhi nì kórì títi m̀ dré adrézó lovó nì ìbe dhi ki fe àmi dré, adrézó 'òá mbàle, m̀ kòkìtswáró tà dóro 'o togó dóro sè, adrézó lò'wa dóro 'a lavúlé.

¹¹ A nì ngá fe gále àmi drígá b̀ lāti títi i sè, m̀ kòkìtswáró ngbú adrélé ngá fe móndí i dré gò, ì kàdréro àwoyà fe Gĩká dré ngá m̀ dré adrélé fèle àyi dré àma drígá dhi ki tà sè.

¹² Tàko ko, ngá m̀ dré adrélé fèle kòdhi ki ngbà 'í móndyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi ki ledé kòdhya ko. Ngá nda ki kókpà móndí b̀ dhi ki 'o àwoyà fe Gĩká dré.

¹³ Tà dóro m̀ dré adrélé 'òle, adrélépi àmi ki tà dóro tadhá nda sè dhi, móndí b̀ dhi ki Gĩká nì rú bha kùle, m̀ dré tà Krísto nì Rúbí Tani dré adrélé tàle dhi ki ka'ìle 'òle dhi sè, ìndì m̀ dré adrélé ngá fe àyi dré ìndì móndí àruka i dré togó dóro sè dhi sè.

¹⁴ Í nì kpà tà zi Gĩká tí àmi dré togó wáyi sè, dré àyi togó tani bhàle àmi rú lavúlé dhi sè.

¹⁵ Mà kàdré àwoyà fe Gĩká dré, tà tani dré afèle, kitswázó àndu nì nì ngi bwà ko nda nì tà sè!

10

Pólò ga àyi tàrá àzì Gĩká dré bhàle í drígá dhi nì tà sè

¹ Ma, Pólò, má adré àmi ki kodzó togó dóro ìndì yàyà angálépi Krísto vélésè dhi sè. Má nì dóro tàle dhi, móndí àruka ì adré tàá dhi, má kàdré àmi kòfalé dhi, ma móndí yàyà 'i dhi. Dì, áma wárágá i 'ásè dhi, má adré mána tà ta rinyí sè.

² Dì má adré àmi kì ti lizí, má kònì dra tsa àmi véna dhi, mì kò'oró ma àmi kì àruka kì lotó rĩnyí sè ko. Tàko ko, kòkitswá dhi, má ni tà ta rĩnyí sè mǒndí àruka adrèbhá kisúá dhi, mà adré tà 'o mǒndyá bvò àdhya kya tíni dhi i dré.

³ Angyá ko, tágba mà dré adrézó bvò kònìdhi lé dhi, mà adré àmakya àdzú bhu mǒndyá bvò àdhya kya tíni ko.

⁴ Adzú ngá mà dré adrézó àdzú bhu ásà dhi i, àdzú ngá bvò kòndi àdhya 'i ko. Be ró dhi, àyi àyikya àdzú ngá rĩnyí ró Gìká àdhya, mà dré adrézó àma kì kàribhá kì rĩnyí adrézó àdzú bhu 'ásà dhi ni pfu dhi 'i. Mà adré di tà kayikayi títi kinzò ro dhi kì pfu,

⁵ tǔmání tà títi drìkadrì ro adrèbhá ru pfu Gìká ni tà nǐnǐ rú dhi íbe. Mà adré kpà tà kisùle títi dhi kì turú tobhàle Krísto ni rĩnyí zàle.

⁶ Dì mì kòbhà àmi kì tǎndi i Krísto ni rĩnyí zàle kítswálé títi dre dhi, mà ni adré gǎnzi ró tà ño mǒndyá àruka títi adrèbhá dhu rè ligílé dhi i dri.

⁷ Mì adré àmikya ngbà 'í ngá no àyi kì làsú sè. Lè dhya ángùdhi adrélépi ka'íá dhi, i mǒndí Krísto àdhya 'i dhi, kònì tàle dhi, àma kókpà mǒndí Krísto àdhya 'i i tíni dhi.

⁸ Tágba má kàdré àma afà rĩnyí Mírì dré afèle àma dré dhi ni tà sè lavúlé yà dhi, ma kanyò ro rĩnyí nda sè ko. Tàko ko, Mírì afè rĩnyí nda àma dré kítswázó àmi kì tà ka'íka'í kizá ko, be ró dhi, kítswázó àmi kì timbà àmi kì tà ka'íka'í na dhi bvó.

⁹ Dì má lè mì kàdré kisúá ko tàle dhi, má adré àmi kì líndrí le tigálé àma wárágà i sè dhi.

¹⁰ Angyá ko, móndí àruka ì adré tàá dhi: «Akódhi nì wárágà ì 'ásè dhi, adré tà ta kúlí lanzìlanzì ì sè ìndì rìnyí sè. Dì, kàdré àma kòfalé dhi, akódhi ìna móndí yàyà 'i, ìndì akódhi nì kúlí ì kúlí tàko 'i.»

¹¹ Lè móndyá adrébhá tà ta làsú be kònìni nda ì kònì dhi, mà nì tà 'o rìnyí sè àmi kòfalé, ngóro mà dré adrélé tà ta rìnyí sè àma ki wárágà ì 'ásè dhi tíni.

¹² Mà kitswá àma ki amú móndí àruka adrébhá àyi ki tàndi ki tà dóro tadhá dhi íbe bwà ko. Mà kitswá kpà àma ki tabhì àyi nda ì rú ko. Ayi nda ì kàdré àyi ki tabhì àyi ki tàndi ì kòfalésè, ìndì àyi ki tàndi ì rú dhi, àyi tògyá àko.

¹³ Dì, àma ró dhi, mà kitswá àmakya àma ki afà àma ki tàndi ki bvó lavú dhi ko. Be ró dhi, mà nì ngbà 'í àma ki afà tsàle byá àzì Gìká dré bhàle àma dríga dhi nì bvó na. Azí nda nì bvó tsa byá àmi véna.

¹⁴ Mà adré di àma ki afà lavúlé ko, ngóro mà tsa tá àmi véna ko na tíni. Tàko ko, mà tsa byá àmi véna Krísto nì Rúbí Tani be dhi 'í.

¹⁵ Mà kitswá kpà àma ki afà àma ki bvó lavú, àzì móndí àruka ì dré 'òle dhi ki tà sè ko. Dì, mà adré àmakya mì bha, mì kàdréro lile àmi ki tà ka'ika'ì be drìdrì, àma ki àzì àmi kòfalé dhi kàdréro kpà lile drìdrì,

¹⁶ mà kòkitswáro lile Rúbí Tani longóbe bvò vwàvwà ro àmikya rúsè dhi ì 'ásè. Tàko ko, mà lè àma ki afàle àzì móndí àruka ì dré 'òle àyi ki àrà ì 'ásè dhi ki tà sè ko.

¹⁷ Dì, ngóro Gìká nì Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Lè dhya adrélépi áyi afà dhi kàdré áyi afà tà

Mírì dré 'òle dhi kì tà sè.»*

¹⁸ Tàko ko, Mírì adré dhya adrélépi áyi tàndi ni tà dóro tadhá dhi ni ka'ì kòdhya ko. Be ró dhi, adré ína dhya í dré adrézó tà dóro ni ni ka'ì dhi ni ka'ì kòdhya.

11

Pólò kodzó Kòrìtòbhá i àpóstolò kinzò ro dhi kì tà sè

¹ Má adré làè dhi, mì kòtayí ma tà ta tsà ngóro mómí azaaza àdhya tíni, ngóro mì dré adrélé 'òle dhi tíni.

² Ma lovó íbe àmi kì tà sè tò, ngóro Gĩká ni tàndi dré kpà adrélé lovó íbe àmi kì tà sè tò dhi tíni. Tàko ko, má zì àmi adrélé agó àlo kwákwá, Krísto dré, má kòfèró àmi akódhi dré ngóro tòkó lólo àgo tà nìlepi rè ko dhi tíni.

³ Dì, má adré mána ngá ro àmi kì tà sè. Ngóro nì dré tá Evà ni litílé áyi túrúpfú tà sè dhi tíni dhi, à ni kítswá kpà àmi kì tà kúsùkísù lití, mì kòtayíró tròma Krísto rú togó lólo sè dhi be dhi bvó.

⁴ Tàko ko, à kòtsa adrélé Yésu twá dhi ni tà longó Yésu mà dré tà ni ni longózó dhi rúsè dhi, mì adré àmikya tà nda ni ka'ì mbèlè. A kàdré kó àmi kì kodzó tírì twá kúsú Tírì Lólo mì dré kúsulé dhi rúsè dhi, mì adré kpà ka'íá mbèlè. A kàdré kó àmi kì kodzó rúbí tani twá ka'ì Rúbí Tani mì dré ka'íle dhi rúsè dhi, mì adré kókpà ka'íá mbèlè.

* **10:17 10:17** A kònò Yèrèmíyà 9:23; 1 Kòrìtòbhá i 1:31.

⁵ Má m̀lèsè dhi, dhya àmi kòfalé adrèbhá àyi k̀i no àpòstolò kàdrì i ró dhi ì lavú ma àlomvá ko.

⁶ Tágba má kòkisú tògyá adrézó kúlí ta dóro dhi ko yà dhi, ma mána tà ǹnì íbe. Má tadhá tà nda àmi dré ngádra 'á tà títi i sè ìndì látí títi i sè dre.

⁷ Lókyá má dré Rúbí Tani Giká àdhya ni longózó àmi dré làfa sè ko dhi sè dhi, má 'o tá tsì tàkonzì, má dré tá áma tà tirílé kitswázó àmi k̀i tà tingá kuru dhi sè dhi 'í?

⁸ Má ka'í tá làfa kisúlé Èkèlézyà àruka i drígàsè, kitswázó àzì 'o àmi kòfalé dhi bvó.

⁹ Dì má dré tá adrèrà'a àmi véna, adrélé ngá lovó íbe dhi 'á dhi, má zi tá ngá àlo àmi k̀i àlo tí ko. Tàko ko, àma k̀i adrúpi atsábhá Màkèdòníyà lésè dhi ì afè tá ngá má dré tá adrézó lovó ni íbe dhi i àyi. Tà títi i sè dhi, má tayí tá áma tà lanzile àmi dri dhi ko. Dì má ni go adrélé 'òá kòǹni.

¹⁰ Má adrè tàá tà bàti Krísto àdhya adrélépi má léna dhi sè dhi: Dhya àlo bvò wáyi Akáyà àdhya na dhi kitswá áma afàma tà nda sè dhi ni kíkí bwà ko.

¹¹ Má adrè tàá kòǹni àdho tà sè? Má dré àmi k̀i lèlè ko dhi sè? Giká ni tàndì ǹi dóro, má lè àmi 'í káyà dhi!

¹² Dì, má ni go adrélé tà 'o ngóro má dré adrélé 'òlè dhi t̀ni, kitswázó látí kíkí dhya adrèbhá àyi k̀i 'o nòlè ngóro àma t̀ni gò, ì dré adrézó àyi k̀i afà tà nda sè dhi i dré.

¹³ Dhya nda i àpòstolò kinzò ro dhi 'i, ìndì àzì 'obhá túrúpfú sè dhi 'i. Ì adrè àyi k̀i ladzá atsálé ngóro Krísto ni àpòstolò i t̀ni.

14 Di, áma línдрí adré ína gàle tà nda sè ko. Tàko ko, Sàtánà ni tàndi adré áyi ladzá atsálé ngóró ángéló ngádra àdhya tíni.

15 Di akódhi ni màrábà ì kàdré àyi ki ladzá atsálé ngóró mómđí adrébhá tà gyăgya 'o dhi ì tíni dhi, tà nda adré áma línдрí tigá ko. Di, lókyá kùdù sè dhi, ì ni àyikya tà kitswálépi tà ì dré 'òle dhi ì sè dhi ni kisú kòdhya.

Kizà Pólò dré nyàle Giká ni àzì sè dhi i

16 Má adré gòle tàá dhi: Lè mì kònò ma ngóró mómđí azaaza tíni, má dré adrélé tà ta kònini dhi sè ko. Di, mì kàdré àmikya áma no kònini dhi, mì kòka'í ma ngóró mómđí azaaza tíni, má kòkitswáró áma afà tsà be dhi bvó.

17 Bàti, má kàdré áma afà kònini dhi, má adré tà ta ngóró Mírì dré adrélé lèle dhi tíni ko, be ró dhi, ngóró mómđí azaaza dré adrélé tàle dhi tíni.

18 Di, mómđí bí dhi ì dré adrélé àyi ki afà mómđyá bvò àdhya kya tíni dhi sè dhi, má ni kókpà áma afà kònini.

19 Àmi adrébhá àmi ki no tògyabhá ro ni i, àmi gànzi ró adrélé mómđí azaaza ki ka'í togó wáyi sè!

20 Tà bàti ró dhi, mì adré mómđí ki ka'í, gba ì kàdré àmi ki bha àyi ki màrábà ì ró yà, ì kàdré àmi ki lití yà, ì kàdré àmi ki ngá topá yà, ì kàdré àmi ki no mómđí tàko ì ró yà, kó ngalè ì kàdré àmi ki mǐ sa yà dhi.

21 Má adré tàá kanyò sè dhi, mà 'o tá tà àmi kòfalé rinyí sè mómđyá nda kya tíni ko!

Di, tà ángùdhi móndí àruka ì dré kitswázó àyi kī afà ásà dhi, má nī kókpà kitswá 'òá kònìni. (Kòdhi má adré tà ta móndí azaaza àdhya tíni.)

²² Ayi nda ì Èbéré 'i? Ma kókpà kònìni. Ayi Isèrélè ànzi 'i? Ma kókpà kònìni. Ayi Abàràrà nī toyó 'i? Ma kókpà kònìni.

²³ Ayi Krísto nī mārábà 'i? (Kòdhi má adré tà ta tirí kiza líyí àdhya tíni.) Ma kókpà kònìni àyi kī lavú. Má 'o mána àzì kòkóròko àyikya kī lavú. A lebhé ma bãdzó na vésè be bī àyi kī lavú. A tswà ma vésè be bī àyi kī lavú. Ma tá ànyi dràdrà mìle vésè be bī.

²⁴ Vésè be nzi, Yúdà ànzi ì bhwà ma fimbò sè vésè be nyadhi-àlo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su.

²⁵ Vésè be na, à tswà ma fa sè. Vésè be àlo, à lebhé ma kírà sè. Vésè be na, bwátù arí áma tayí yī mi. Ma tá yīandre mi ngátsi àlo ìndì kítú àlo.

²⁶ Vésè be bī, má to atsi lizo vwàvwà ro. Má nya kizà yī liti ì sè, kùgú ì drígá, áma sùrú ì drígá, móndí sùrú twá ro dhi ì drígá, ìndì adrúpi kinzò ro dhi ì drígá. Má nya kpà kizà bhàandre ì 'àsè, duku ì 'àsè, ìndì yīandre ì mìsè.

²⁷ Má 'o àzì kòkóròko landèzo lavulé. Vésè be bī, má ko ayí ko. Tàbirí ndè ma, yī lovó be. Vésè be bī, ngá nyàle dhi pi ma. Kìdhi ndè ma, ìndì ma tá kítá àko.

²⁸ Má kitswá tà àruka títi dhi kī ta ko. Di, kítú àlo àlo títi ì sè dhi, má adré mána áma togó bha lanzile Èkèlézyà títi dhi kī tà sè.

²⁹ Dhya àlo kàdré yàyà dhi, ma kókpà yàyà. A kò'o dhya àlo dhèle tàkonzì na dhi, áma togó adré aswálé tà nda sè.

³⁰ Di kòkitswá má dré adrézó áma afà dhi, má

ni áma afà tà adrébhá áma tà yàya ki tadhá dhi i sè.

³¹ Gĩká àma ki Mírì Yésu ni Atá, kitswálépi rúku sè kóná vésè kólyá dhi, nì dóro tàle dhi, má adré kinzò ta ko dhi.

³² Lókyá má dré tá adrérà'a Dàmàsékè na dhi 'á dhi, gùvèrènerè adrélépi tá ópí Arétà zàle dhi bhà tá sòdà i adrélé bhàandre nda ni zèribàti ki líkí, i kòkitswáró áma ru be dhi bvó.

³³ Dì, à bhà ma kánzì na, áma 'òzo pfòle mòlìsà àlo zèribà na dhi 'àsè, áma tirízó gò, má dré lapázó gùvèrènerè nda drígásè.

12

Tà lùzu ró Gĩká dré tadhálé Pólò dré dhi i

¹ Adré làá dhi, má kògò adrélé áma afà, tágba kàdré tà dóro 'i ko yà dhi. Dì má ni ngá agábhá má mi toróbí tìni dhi ki tà ta, tùmání tà lùzu ró Mírì dré tadhálé má dré dhi íbe.

² Má nì agó àlo Yésu Krìsto nì ka'ìlepi dhi be. Lavú dre kóná mudrí-drì-su, Gĩká do tá akódhi kurú na, bhù kurú na àzya nì ki lavúlépi dhi na. Dì má nì ko ngalè Gĩká do tá akódhi rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi. Gĩká nì ngbà 'í nì.

³⁻⁴ Dì má nì, Gĩká do tá akódhi nda pàràdìsò na dhi be. Kàdré tá rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi, má nì ko. Gĩká nì nì. Dì kònàle dhi, akódhi yi tá tà kitswázó tà nì ni ta kúlí sè bwà ko, à dré logálé móndí dré tàle dhi i kòdhya.

⁵ Má ni áma afà dhya làsú be kònìni nda ni tà sè. Dì, má kitswá mána áma afà áma tàndi ni tà sè ko, kàdré ngbà 'í áma tà yàya ki tà sè ko dhi.

⁶ Kònò má kàdré tá áma le afàle áma tándì nì tà sè dhi, má nì tá adré mómódí azaaza 'i ko. Tàko ko, má nì tá adré tà bàti ta kòdhyà. Dì, má adré mána tà nda nì le 'òle ko, dhya àlo kònòró ma kàdrì ngóró dré kitswálé tà má dré adrélé 'òle ìndì tàle dhi i sè ko dhi tìni ko.

⁷ Dì, kitswázó áma kíkí, má kàtsároró drìkàdrì ro tà kàdrì lùzu ró tadhálé má dré nda kì tà sè ko dhi, à bhà ngá kùtsí tìni dhi áma rùbhá na. Ngá nda ngá Sàtánà dré amùle kitswálé kizà fe má dré dhi 'i, má kàdréroró drìkàdrì ro ko dhi bvó.

⁸ Vèsè be na, má lizí tá Mírì ti, kòtingároró tá ngá nda má rúsè ká.

⁹ Dì, akódhi logó má dré dhi: «Áma togó tani kitswá mí dré dre. Tàko ko, má adré áma rìnyí 'o kitswálé títí ámi tà yàyà na.» Dì ásà dhi, má nì mána áma afà áma tà yàyà kì tà sè, Krísto nì rìnyí kàdréroró tà 'o má léna be dhi bvó.

¹⁰ Má adré dì lenzélé áma tà yàyà kì tà sè, làdhá adrélé dhàle má rú dhi kì tà sè, tà kòkóròko kì tà sè, áma mǐ pfòma nì tà sè, ìndì kizà má dré adrélé nyàle Krísto nì tà sè dhi kì tà sè. Tàko ko, má dré adrérà'a yàyà dhi 'á dhi, ma rìnyi ró.

Pólò nì togó lanzi Kòrìtòbhá kì tà sè

¹¹ Má kòtà tà ngóró mómódí azaaza àdhyà tìni dhi, mǐ 'o ma adrélé tà ta kònìni dhi àmi. Adré tá be leá dhi, mǐ kàdré áma tà dóro kì tadhá dhi àmi. Tàko ko, dhya àmi kòfalé adrèbhá àyi kì no àpóstolò kàdrì i ró dhi i lavú ma àlomvá ko, tágba má kàdré mána mómódí tàko 'i yà dhi.

¹² Lókyá má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, má 'o tá tà líndrìga ró adrèbhá tá Gìká nì

rinyí tadhá dhi i landè àko ró, tadházóá dhi, ma àpóstolò 'i káyà dhi.

¹³ Tà dóro títi má dré tá 'òle Èkèlézyà àruka i 'ásè dhi i, má 'o kókpà àmi kòfalé 'í. Di, má tayí mána áma tà lanzìle àmi dri dhi ko. Mì kòtrì di tà kònzì má dré 'òle àmi rú nda kòdhi!

¹⁴ Kòdhi vèsè ni na má dré adrézó 'òle lile àmi véna dhi 'i. Di má kitswá áma tà tayí lanzìle àmi dri dhi ko. Tàko ko, má adré àmi ki ngá nda kisúlé kòdhyà ko. Be ró dhi, má adré mána àmi ki tàndi ki nda kisúlé kòdhyà. Adré leá dhi, ànzimvá i kàdré ngá lokó fèle àyi ki tibhá i dré dhi àyi ko. Adré di be leá dhi, ànzi ki tibhá i kàdré ngá lokó fèle àyi ki ànzi i dré dhi àyi.

¹⁵ Ma ró dhi, ma gànzi ró áma ngá fe akílé títi àmi dré, ìndi áma tàndi ni fe wáyi àmi dré. Di, má kàdré àmi ki le lavulé dhi, mì ni go adrélé áma le tsà?

¹⁶ Di mì ni ka 'íá tàle dhi, má tayí áma tà lanzìle àmi dri dhi ko dhi. Di, tágba kònini dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ki tàá dhi, ma túrúpfú líyí ro ni, má lití àyi túrúpfú sè.

¹⁷ Má lití tsì àmi, àmi ki ngá kisúzó dhya má dré mùle àmi véna dhi i sè?

¹⁸ Bàti, má kodzó tá Títò lile àmi véna gò, má dré àma ki adrúpi àlo dhi ni mùzo lile túmání akódhi be. Di Títò nda lití tsì àmi, ngá kisúzó àmi drígàsè dhi 'í? Ama rĩti dhi i, mà 'o tà àmi kòfalé togó àlo sè, látì àlo dhi ni lebèzo.

¹⁹ Mì adré àmikya kisùá dhi, mà tà tà nda kòdhi i títi kitswázó àma ki tàrá ga àmi kandrá? Kóko! Be ró dhi, mà adré àmakya tà ta Gíká kandrá ngóro móndí adrébhá Krísto na dhi i tíni. Áma

arúpi mà dré lèle tò ni i, tà títi mà dré adrélé 'òle dhi i, mà adré 'óá kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'i na.

²⁰ Má adré mána ngá ro, má ni dra tsa àmi véna àmi ki kisú ngóro má dré lèle ko dhi tíni dhi sè, ìndì mì ni dra áma kisú ngóro mì dré lèle ko dhi tíni dhi sè. Má adré kpà ngá ro, má ni dra lawà kisú àmi kòfalé, lovó kònzì íbe, togóaswa be, dhyá ki tà bhàma drìdrì dhi be, làdhá be, móndí ki rú tàma kònzì dhi be, drìkàdrì be, ìndì tà wàyá be dhi sè.

²¹ Má adré kpà ngá ro, má kònì dra tsa dhi, áma Gìká ni dra áma tà tírí àmi kandrá dhi sè, ìndì má ni dra ngo móndí bí tàkonzì 'obhá drìdrì gò, ì dré àyi ki togó ladzázó ko dhi ki tà sè dhi sè. Tàko ko, ì ladzá àyi ki togó àyi ki tà ndí ró dhi ki tà sè, àyi ki ndòtò tà sè, ìndì àyi ki tà swà ì dré 'òle dhi ki tà sè ko.

13

Tà tàle kùdù ro Kòrìtòbhá ki kodzóó dhi i

¹ Kòdhi vésè ni na má dré adrézó lile àmi véna dhi 'i. Ngóro tisìle Gìká ni Kúlí na dhi tíni: «À kàdré tà títi dhi ki bvó lanzí, móndí rì yà kó ngalè na yà tà nda ki nobhá mǐ sè dhi ki kúlí sè.»*

² Má longó tá tà àmi dri má dré tá adrérà'a àmi véna vésè ni rì sè dhi 'á, di má adré gòle longóá má dré adrérà'a vwàvwà ro dhi 'á: Má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kitswá móndyá tàkonzì 'obhá drìdrì dhi ki tayí móndí àruka íbe tà nòma àyi dri dhi sè ko.

* **13:1 13:1** A kònò Dùtèrònómè 19:15.

³ Mì adré tá leá nìle dhi, Krísto adré tà ta má tí nì káyà dhi, di mì nì nǎá. Tàko ko, Krísto dré adrérà'a tà 'o àmi kòfalé dhi 'á dhi, akódhi yàyà ko. Be ró dhi, adré ína tà 'o rǐnyí sè.

⁴ Tà bàti ró dhi, akódhi tá yàyà akódhi nì tidírà'a fa kípakípa dri dhi 'á. Di, nyànomvá dhi, akódhi ína lídrì íbe Gǐká nì rǐnyí sè. Ama ró dhi, àma kókpa yàyà Krísto na. Di, àma àmakya lídrì íbe tùmání akódhi be Gǐká nì rǐnyí sè, ìndì mà nì rǐnyí nda nì tadhá àmi dré.

⁵ Lè mì kàdré àmi kì togó kì tabhì, nǐzoá ngalè mì ka'í Krísto bàti gò, mì dré adrézó tà 'o àmi kì tà ka'ika'í nda sè yà dhi. Mì kàdré àmi kì tàndì kì tabhì. Mì nǐ, Yésu Krísto àmi léna be dhi ko? Aruka nì, mì nì àmi kì tabhì kìsúzóá dhi, àmi kì tà kǐtswá ko.

⁶ Di má adré mì bha, mì kòniró tàle dhi, Gǐká ka'í àma adrélé àpóstolò ì ró nì káyà dhi.

⁷ Má adré tà zi Gǐká tí, mì kò'oró tà kònzi àlomvá ko. Má adré zǐá kònìni, à kònòró àma ngóro móndí Gǐká dré ka'ile dhi ì tíni ko. Be ró dhi, má adré mána zǐá kònìni, mì kàdréró tà dóro 'o, tágba mà kàdré sùle ngóro móndí Gǐká dré ka'ile ko dhi ì tíni yà dhi.

⁸ Tàko ko, mà kǐtswá tà àlo 'o kònzi tà bàti rú bwà ko. Be ró dhi, mà kǐtswá ngbà 'í tà 'o tà bàti nda dré.

⁹ Mà kàdré yàyà gò, mì dré àmikya adrézó rǐnyi ró dhi, mà adré lenzélé tà nda sè. Mà adré kpà tà zi Gǐká tí, kò'oró àmi kǐtswálé títi be dhi bvó.

¹⁰ Àsà dhi, má adré tà kòdhi kì tisì àmi dré, má dré adrérà'a vwàvwà ro dhi 'á, má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kòlotóro àmi rǐnyí Mírì dré

afèlè má dré dhi sè ko. Tàko ko, akódhi afè rinyí nda má dré kitswázó àmi kÌ tà ka'ika'ĩ kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi kÌ timbà àmi kÌ tà ka'ika'ĩ na dhi byó.

¹¹ Kùdù ro dhi, áma adrúpi ĩ, mì kàdré lenzélé. Mì kàdré àmi kÌ fe Gìká dré adrélé 'òlè kitswálé tíí. Mì kàdré ru timbà, adrézó kpà ru yì àmi kòfalésè. Mì kàdré tà kÌdríkÌdrì íbe àmi kòfalé be. Dì Gìká adrélépi lèlè fe tà kÌdríkÌdrì be dhi, nì adrè tùmǎní àmi íbe.

¹² Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèlè sè. Mòndyá tíí Gìká àdhya kònwa dhi ĩ fè mòdo àmi dré.

¹³ Mírì Yésu Krísto nì togó tani, Gìká nì lèlè, ìndì ru amuma Tírì Lólo be dhi ĩ kàdré àmi íbe tíí!

Logo (Logoti)
Logoti (Logo): BUKU TA TIDHI//RU YIZO DHI ADHYA
New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source
files dated 10 May 2025

942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b